

PLAN FOR INTEGRERING

2020-2024

Vedtatt i kommunestyrevedtak sak nr.80/2019

Evje og Hornnes kommune

Innledning

Plan for integrering 2020-2024 er utarbeidet i tråd med mandat gitt i administrativt vedtak sak nr.84/2019, etter oppdrag fra kommunestyret sak nr. 03/2019 og Levekårsutvalget saknr. 02/2019. Planen er vedtatt i kommunestyret sak nr.80/2019.

Evje og Hornnes kommune har behov for en strategisk og helhetlig plan for integrering. Planen omhandler alle kommunens tjenester rettet mot flyktninger og innvandrere, både barn, unge, voksne og familier. Planen er overordnet og et styringsdokument. Den skal gi et overordnet perspektiv på kommunes utfordringer og status innenfor integreringsområdet. Den gir prioriteringer og retning for arbeidet med å bidra til god integrering og inkludering for alle i Evje og Hornnes kommune.

Mandat for utarbeiding av plan for integrering 2020-2024

Plan for integrering 2020-2024 er utarbeidet av en administrativ arbeidsgruppe bestående av

- Enhetsleder helse og familie
- Avdelingsleder flyktningtjenesten
- Avdelingsleder Evje og Hornnes voksenopplæring
- Avdelingsleder NAV som også har ansvar for Aktiv i Evje og Hornnes
- Rådgiver oppvekst

Gruppen har innkalt konsultative medlemmer etter behov.

Enhetsleder Helse og familie og rådgiver oppvekst har ledet gjennomføring av arbeidet med utarbeiding av planen. Det er underveis rapportert til administrasjonssjef.

Mandat for arbeidet:

- Utarbeiding av en plan for integrering 2020-2024 som inneholder en kunnskapsdel/teoridel og en handlingsdel med veivalg
- Innhold i planen med utgangspunkt i regjeringens integreringsstrategi og fire satsingsområder
 - Kvalifisering og utdanning
 - Arbeid
 - Hverdagsintegrering
 - Retten til å leve et fritt liv
- Mål og innsatsområder utarbeides ut fra de fire områdene i regjeringens integreringsstrategi. I arbeid med mål må det gjøres en vurdering og evaluering av de mål og forutsetninger som ligger i plan for flyktningarbeidet 2012-2015. Dette som grunnlag for utarbeiding av mål og tiltak.
- Planen utarbeides etter mal for planer som boligpolitisk handlingsplan, ruspolitisk handlingsplan og handlingsplan mot barnefattigdom.
- Planen sees i sammenheng med kommunens eksisterende planer og skal synliggjøre sammenhengen til kommunes øvrige planer og tiltak
- Kunnskapsgrunnlag/teoridel som tar utgangspunkt i forskning om tiltak for vellykket integrering
 - Språk
 - Nettverk
 - Spill på lag med arbeidsgiver
 - Tett oppfølging
 - Samarbeid
- Vise nøkkeltall for Evje og Hornnes kommune når det gjelder bosetting og integrering

- Planens handlingsdel utarbeides utfra hovedgrep for å lykkes med integrering, og må ta utgangspunkt i de viktigste tiltakene i nasjonal integreringsstrategi. I arbeidet med tiltak må det gjøres en evaluering og vurdering av tiltak i plan for flyktningarbeidet i Evje og Hornnes kommune 2012-2015.

Administrasjonssjefen legger fram plan for integrering 2020-2024 til behandling i kommunestyret i november 2019.

Tiltak for vellykket integrering

Forskning fra By- og regionforskningsinstituttet NIBR ved Høgskolen i Oslo og Akershus viser fem integreringstiltak som fungerer for vellykket integrering:

- 1) Språk er nøkkelen til å komme i jobb. Analyser tyder på at norskopplæring på skolebenken har begrenset suksess. Norskopplæring i praksis fungerer best.
- 2) Nettverk. Innvandrere som har norske venner, kontakt med naboer og deltar i foreninger, har større sjanse for å komme i jobb. Et tiltak for etablering av nettverk er å legge til rette for møteplasser i lokalsamfunn.
- 3) Spill på lag med arbeidsgiver. Det er arbeidsgiverne som ansetter flyktninger og innvandrere. Med grunnlag i dette er det viktig å få oversikt over hvilke arbeidskraftsbehov som finnes i det lokale arbeidsmarkedet.
- 4) Tett oppfølging av deltakere i introduksjonsprogram. Flyktninger som møtes med forventninger og som følges tett opp i norskopplæring og kvalifisering, lykkes bedre.
- 5) Samarbeid. Kommuner som evner å få til samarbeid mellom NAV, voksenopplæring og kommunalt flyktningkontor, har bedre sjanse for å lykkes.

Kilde: Kristian Tronstad, forsker NIBR Høgskolen i Oslo og Akershus (2017).

Om plan for integrering

Planen inneholder tre deler. Første del omhandler mål og innsatsområder. Andre del gir en oversikt over kunnskapsgrunnlaget/teoridel. Tredje del er en handlingsdel som beskriver de innsatsområdene som bør systematiseres og videreutvikles. Innsatsområdene beskrives som tiltak med mål, virkemiddel, ansvar, økonomiske rammer og tidsperiode. Mal for utarbeiding av handlingsdel er med utgangspunkt i forming av handlingsdel i kommunens boligpolitiske handlingsplan og handlingsplan for tidlig innsats barnefattigdom. Planen bygger på forskning om tiltak for vellykket integrering, regjeringens integreringsstrategi 2019-2022 og kommuneplanens samfunnsdel 2019-2030.

Plan for integrering gjelder for perioden 01.01.2020 til 31.12.2024. Planen rulleres årlig i forbindelse med rulling av økonomiplan og budsjett.

1. MÅL OG INNSATSOMRÅDER

Mål med integreringspolitikken er at alle som skal bo og leve i Norge kommer i jobb, lærer norsk og bidrar til fellesskapet (Prop 1 S (2017-2018)). Den norske grunnloven sikrer demokratiet, rettstaten og menneskerettighetene. Norsk lov setter rammer for alle som bor i Norge, og alle skal være kjent med sine plikter og rettigheter. Innenfor disse rammene er det stor frihet til å leve sitt liv som man ønsker.

Et godt kunnskapsgrunnlag og tilgang til relevant informasjon om innvandrere og deres barn er en forutsetning for god politikktutvikling på integreringsområdet, og dette er målet for regjeringens ordning; Mål for integrering. Indikatorene i ordningen er delt inn i fire temaområder; arbeid og sysselsetting, utdanning og kvalifisering, levekår, frivillig virksomhet og deltakelse.

Den 29.10.2018 lanserte regjeringen sin integreringsstrategi: Integrering gjennom kunnskap. Målsetting med strategien er økt deltakelse i arbeids- og samfunnsliv, gjennom en samordnet og helhetlig innsats.

Integrering gjennom kunnskap

Utdrag fra forordet til Regjeringens integreringsstrategi 2019-2022:

De som skal leve og bo i Norge, må være en del av store og små fellesskap i samfunnet vårt.

Regjeringens integreringsstrategi staker ut kursen for hvordan vi skal nå målet om større deltakelse i arbeids- og samfunnsliv blant innvandrere i Norge. Strategien konkretiserer hovedgrep og de viktigste tiltakene.

Hovedutfordringen er for lav sysselsetting, som også fører til utenforskap og at barn lever i fattigdom. En sentral forklaring på dette, er at mange, særlig flyktninger, mangler den kompetansen som det norske arbeidslivet etterspør.

Et hovedgrep i strategien er derfor en sterk og tydelig satsing på utdanning, kvalifisering og kompetanse.

Integrering er en toveisprosess hvor myndighetene skal sikre gode muligheter og den enkelte innvandrere må stille opp med egeninnsats.

Vi må stille tydelige krav om at alle må gjøre en stor innsats for å lære norsk, forstå det norske samfunnet, delta og bidra i fellesskapet. Vårt mål er muligheter for alle, uansett bakgrunn.

Regjeringens integreringsstrategi 2019-2022 har fire innsatsområder:

- 1. Utdanning og kvalifisering**
- 2. Arbeid**
- 3. Hverdagsintegrering**
- 4. Retten til å leve et fritt liv**

Kommuneplanens samfunnsdel i Evje og Hornnes kommune 2018-2029 definerer de mål og strategier som Evje og Hornnes kommune som tjenesteproducent og samfunnsutvikler styrer etter. Kommuneplanens samfunnsdel er kommunes overordnede styringsdokument og er retningsgivende for administrasjonens anbefalinger overfor kommunestyret, og for kommunestyrets valg av løsninger og tjenester til innbyggere i planperioden.

Kommuneplanens samfunnsdel har fire satsingsområder:

- Levekår
- Kultur, fritid og frivillighet
- Næringsutvikling
- Regionsenter Evje

De fire satsingsområdene er delt opp i tema med egne mål, strategier og føringer. Satsingsområdene er sektorovergrepene. Følgende tema er sentrale i kommunens arbeid med integrering og inkludering:

- Tidlig oppdagelse og innsats
- Tilrettelegging
- Kompetanse
- Vekst og utvikling

Kommuneplanens satsingsområder og mål er i plan for integrering sett opp mot integreringsstrategiens innsatsområder.

1.2. Innsatsområder med mål, delmål og hovedgrep for å lykkes

Utdanning og kvalifisering

Regjeringens integreringsstrategi

Ferdigheter i norsk, utdanning og kunnskap er de viktigste redskapene for at hver enkelt kan skape det livet hun eller han ønsker seg. Et hovedmål for regjeringen er derfor økt arbeidsdeltakelse blant innvandrere gjennom bedre kvalifisering og utdanning. Minoritetsspråklige barn må sikres et godt grunnlag som muliggjør deltakelse i utdanning, arbeidsliv og samfunnsliv. Et hovedmål er derfor å gi barn og unge med innvandrerbakgrunn gode norskkunnskaper, grunnleggende ferdigheter og faglig kompetanse gjennom likeverdige utdanningsløp fra barnehage til og med videregående opplæring

Kommuneplanen samfunnsdel

Satsingsområde Levekår

Temaområde: Tidlig oppdagelse og innsats

Temaområde: Tilrettelegging

A) Tidlig innsats og tilrettelegging

Regjeringens integreringsstrategi

Gi barn og unge med innvandrerbakgrunn gode norskkunnskaper, grunnleggende ferdigheter og faglig kompetanse gjennom likeverdige utdanningsløp fra barnehage til skole.

Kommuneplanen i Evje og Hornnes kommune
Satsingsområde Levekår.

Temaområde: Tidlig oppdagelse og innats

Mål: Vi skal legge til rette for at alle skal føle trygghet og tilhørighet

Strategier:

- God kvalitet på tilbudet som gis
- Fokus på å løse problemer ved å ta tak i de tidlig

Temaområde: Tilrettelegging

Mål: Vi skal sørge for at alle får hjelp til å mestre hverdagens utfordringer

Strategier

- Fokus på samarbeid mellom fagområder
- Fremme likestilling, inkludering og mangfold

Mål: Tidlig innsats for å gi god opplæring, oppdage utfordringer tidlig og legge til rette for utvikling av norskkunnskaper, grunnleggende ferdigheter, faglig- og sosial kompetanse.

Innsatsområder

Barnehage, skole, skolefritidsordning og voksenopplæring er viktige fellesarenaer for inkludering, helse- og livsmestring, læring og utvikling av språk og sosial kompetanse for barn, unge og voksne.

Evje og Hornnes kommune bidrar til et godt grunnlag for videre utdanning, arbeid og samfunnsdeltakelse gjennom

- God informasjon om redusert foreldrebetaling til familier med vedvarende lavinntekt.
- Oppfølging av nasjonal ordning for redusert foreldrebetaling i barnehagen og gratis kjernetid for 2-, 3-, 4- og 5-åringer.
- Å dekke av kostnader til barnehageplass og SFO for flyktningfamilier der en av de foresatte deltar i introduksjonsordningen.
- Særskilt språkopplæring i grunnskolen for elever fra språklige minoriteter
- Handlingsplan for samarbeid om overgang fra barnehage til skole
- Samarbeid og sammenheng om det 13- årige opplæringsløpet felles for grunnskolene og videregående skole i Setesdal
- Gode planer for kompetanseheving, etterutdanning og videreutdanning for barnehager, grunnskole og voksenopplæring
- Handlingsplan for trivsel, tryggleik og læring i grunnskolen
- Handlingsplan for arbeid med vennskap og inkludering i barnehagen
- Handlingsplan for helse og omsorg 2018-2022
- Sikre bedre brukermedvirkning og tverrfaglig samarbeid ved å videreutvikle modell for tidlig innsats i barnehage og skole og «Barn i rusfamilier» (BIR). Dette for å bidra i økt grad til at barn og unge som har behov for ekstra støtte, oppmerksomhet og hjelp får dette gjennom tidlig innsats og samordning av tjenester.
- Har foreldreveiledning som et element i introduksjonsprogrammet (COS-P kurs)

B) Kvalifisering og utdanning for voksne innvandrere

Regjeringens strategi

Økt arbeidsdeltakelse blant innvandrere gjennom bedre kvalifisering og utdanning.

Kommuneplanens samfunnsdel

Satsingsområde Levekår

Temaområde: Tilrettelegging

Mål: Vi skal sørge for at alle får hjelp til å mestre hverdagens utfordringer

Strategier

- Fokus på samarbeid mellom fagområder
- Fremme likestilling, inkludering og mangfold
- Utvikle voksenopplæringen til et attraktivt ressurscenter

Mål: Kvalifisering og opplæring for voksne innvandrere for å sikre overgang til videre utdanning eller arbeid

Innsatsområder

Flyktningtjenesten og voksenopplæringen er sentrale aktører for å få til rask oppstart av relevant kvalifisering for nyankomne innvandrere.

Evje og Hornnes kommune bidrar til kvalifisering og utdanning gjennom:

- Iverksetter introduksjonsprogram og/eller norskopplæring for alle med rettigheter etter Introduksjonsloven innenfor lovens krav og rammer
- Tidlig avklaring av helse- og familiesituasjon og mulige hindringer for utdanning og kvalifisering
- Gjennomfører kompetansekartlegging og karriereveiledning kort tid etter bosetting i kommunen for å finne realistisk opplæringsløp
- Karriereveiledning gjennomføres kontinuerlig i introduksjonsordningen og i voksenopplæring for å sikre sammenheng i opplæringsløp og overgang til videre utdanning og arbeid.
- Realkompetansevurdering gjennomføres for kartlegging og formalisering av eksisterende kompetanse
- Tidlig innsats og tilrettelegging for utsatte grupper innenfor introduksjonsprogrammet (for eksempel innvandrere med liten eller ingen skolebakgrunn, analfabeter)
- Språkpraksis som arena for å lære norsk i en ekte kontekst, og bruk av norsk i arbeidslivet, bygge nettverk og fremme inkludering
- Tilbud om språkkafe i samarbeid med frivilligsentralen for å styrke norskkunnskapene
- Videreutvikle voksenopplæringstilbudet i samarbeid med offentlige tjenester
- Sette sammen helhetlige kvalifiseringsløp for å sikre overgang til grunnskole for voksne, videregående opplæring og eventuelt høyere utdanning.
- Støtte til oversettelse og vurdering av utdanningsdokumenter gjennom NOKUT
- Tett samarbeid mellom flyktningtjenesten, NAV og voksenopplæringen for å tilrettelegge tilbud til deltakere i voksenopplæringen som ikke lykkes med utdanningsveien til jobb

Arbeid

Regjeringens strategi

Arbeidslivet er en viktig arena for inkludering og integrering. Arbeidskraften er vår viktigste og mest verdifulle ressurs. For den enkelte bidrar arbeid til selvstendighet og selvrealisering og til utvikling av nettverk. Det gir økt tilhørighet i samfunnet, motvirker fattigdom og utjevner sosiale forskjeller. Det at arbeidskraften anvendes, og anvendes på en god måte er viktig for den samlede verdiskapingen i landet. At flest mulig bidrar er viktig for samfunnets bærekraft.

Kommuneplanens samfunnsdel

Satsingsområde: Næringsutvikling

Temaområde: Kompetanse

Mål: Vi skal ha et attraktivt arbeidsmarked

Strategier:

- Legge til rette for et økt antall og mangfold i arbeidsplasser
- Tilrettelegge for et samarbeid mellom næringsliv og voksenopplæringen for utvikling av relevante kurs- og opplæringstilbud

Mål: Bidra til at flest mulig kommer i inntektsgivende arbeid

Innsatsområder

Evje og Hornnes kommune bidrar til at flest mulig kommer i inntektsgivende arbeid gjennom

- Samarbeidsavtale mellom flyktningtjenesten og NAV som beskriver ansvarsfordeling
- Samarbeid NAV, flyktningtjenesten og voksenopplæringen om arbeidsmarkedstiltak og oppfølging i tiltak, for å sikre kvalifisering til arbeidslivet, og økt inkludering av utsatte grupper på arbeidsmarkedet.
- Å videreføre og videreutvikle eksisterende tiltak som for eksempel Aktiv i Evje og Hornnes for å treffe de som står lengst unna arbeid
- Inkluderingsdugnad hvor målgruppen er personer med nedsatt arbeidsevne og/eller hull i CV
- Oppfordre til økt inkludering av utsatte grupper på arbeidsmarkedet
- Å utnytte virkemidler på tvers av stat, fylkeskommuner og kommuner med sikte på å få flere i arbeid
- Arbeide for å etablere flere språkpraksis-/ arbeidspraksisplasser innenfor kommunens tjenesteområder og det private næringsliv

Hverdagsintegrering

Regjeringens integreringsstrategi

Utdrag fra regjeringens integreringsstrategi: «Hverdagsintegrering skjer der folk møtes i små og store fellesskap, på formelle og uformelle arenaer som på arbeidsplassen, i barnehage og skole, i bo- og nærmiljø, i kulturlivet og gjennom engasjement i frivillige organisasjoner og andre deler av sivilsamfunnet.

Hverdagsintegrering handler om å skape tillit, tilhørighet, nettverk og deltakelse. Fordi hverdagsintegrering er noe som skjer i møter mellom mennesker, er det ikke noe som kan vedtas eller gjøres av det offentlige alene.»

Kommuneplanens samfunnsdel

Satsingsområde: Kultur, fritid og frivillighet

Temaområde: Identitet

Mål: Skape tilhørighet og fellesskap for alle

Strategi: Skape bevissthet og stolthet over vår historie og kulturarv

Temaområde: Forutsigbarhet og samarbeid

Mål: Utvikle tettere samarbeid mellom frivillige og kommunen

Strategier: Verdsette det frivillige arbeidet

Satsingsområde: Levekår

Temaområde: tilrettelegging

Mål: Vi skal sørge for at alle får hjelp til å mestre hverdagens utfordringer

Strategier; fokus på samarbeid mellom fagområdene

Mål: Innvandrere skal oppleve tilhørighet og deltakelse i samfunnsliv.

Innsatsområder

Motvirke segregering og utenforskap, bidra til felles møteplasser, og forståelse for verdier og normer i det norske samfunnet.

Evje og Hornnes kommune følger opp dette gjennom

- Å ha et aktivt samarbeid med frivillige lag og organisasjoner for økt deltakelse
- Handlingsplan mot barnefattigdom
- Boligpolitisk handlingsplan
- Plan for helse og omsorg
- Arbeide aktivt for å bosette flyktninger i begge skolekretser
- Synliggjøre muligheten for å delta i frivillig arbeid
- Folk møter folk
- Skape flere språkpraksisplasser
- Legge til rette for rekruttering av flyktningevenner, treningskompiser etc.

Retten til å leve et fritt liv

Regjeringens integreringsstrategi

Regjeringens integreringsstrategi har fokus på å bygge ned barrierer for den enkeltes frihet, herunder forebygge negativ sosial kontroll.

«Alle som bor i Norge har rett til å leve et fritt liv. Vold og overgrep, tvang og kontroll i nære relasjoner er betydelige likestillingsutfordringer og vedvarende folkehelse- og samfunnsproblemer. De som rammes kan få alvorlige fysiske og psykiske plager. Flere lever med langvarige belastninger som begrenser livsutfoldelse og deltakelse i samfunnet. Innsatsen mot vold og overgrep som negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse handler derfor om å ivareta grunnleggende rettigheter, og forhindre utenforskap.»

Kommuneplanens samfunnsdel

Satsingsområde: Levekår

Temaområde: Tidlig oppdagelse og innsats

Mål: Vi skal legge til rette for at alle skal føle trygghet og tilhørighet

Føringer:

Mål: Alle som bor i kommunen har mulighet til å ta egne valg, og leve et fritt liv med deltakelse i yrkes- og samfunnsniv.

Innsatsområder

Bedre tverrfaglig samarbeid og styrke hjelpen for utsatte barn som bryter med familie og nettverk, sikre rettsvern for personer som utsettes for negativ sosial kontroll, samt arbeide for å endre holdninger og praksis i berørte miljøer.

Evje og Hornnes kommune har fokus på dette gjennom:

- Fokus på å løse problemer ved å ta tak i dem tidlig
- Lytte til og involvere brukerne slik at de kan gjøre gode valg
- Følger opp regjeringens handlingsplan Retten til å bestemme over eget liv (2017-2020), samt Opptrappingsplan mot vold og overgrep (2017-2020).
- Videreføre arbeidet med samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT)
- Følger opp lokal veileder og rutiner for forebygging av vold i nære relasjoner
- Følger opp lokal veileder og rutiner for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme
- Følger opp nasjonale veileder om forebygging av tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, og negativ sosial kontroll

2. KUNNSKAPSGRUNNLAG/TEORIDEL

Integrering generelt

«Integrering handler om:

- *Kvalifisering, utdanning, arbeid, levkår og sosial mobilitet*
- *Innflytelse i demokratiske prosesser*
- *Deltakelse i sivilsamfunn*
- *Tilhørighet, respekt for forskjeller og lokalitet til felles verdier*

Resultatet langs disse dimensjonene avgjør hvor vellykket integreringen er.

Integrering er en tosidig prosess hvor innvandrere og majoritet både påvirker hverandre, og utforming av samfunnet.» (NOU 2011:14 Bedre integrering).

Kommunens særskilte styringsansvar på integreringsområdet er å implementere introduksjonsloven. Den langsiktige integreringen av innvandrere er ikke lovpålagt som et spesifikt kommunalt ansvarsområde, men inngår som et hvilket som helst annet tverrsektorielt politikkområde i kommunen (NIBR- rapport 2017:5).

Bosetting av flyktninger spesielt

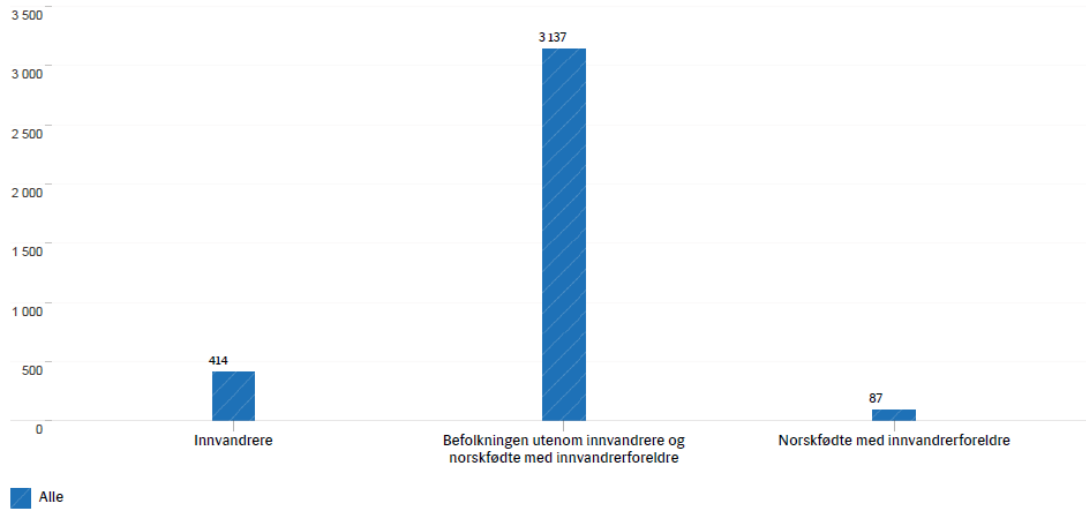
Når det gjelder bosetting av flyktninger får kommunen hvert år en anmodning fra IMDi (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet). På bakgrunn av anmodningen fra IMDi beslutter kommunen gjennom vedtak i kommunestyret om bosetting av et bestemt antall flyktninger. Det er kommunestyret som vedtar hvor mange flyktninger de kan ta imot. Kommunene kan ikke stille krav til flyktingenes nasjonalitet, familiesituasjon, alder eller helse.

Tallet i kommunens vedtak inkluderer ikke eventuelle familiemedlemmer av flyktingen som får familieinnvandringstillatelse i etterkant av bosetting. Ved familiegjening kommer familiemedlemmene kommer direkte til kommunen og går derfor ikke gjennom den vanlige bosettingsprosessen.

Arbeidet med bosetting av voksne flyktninger og familier, samt forvaltning av introduksjonsloven, gjøres av flyktingtjenesten i kommunen.

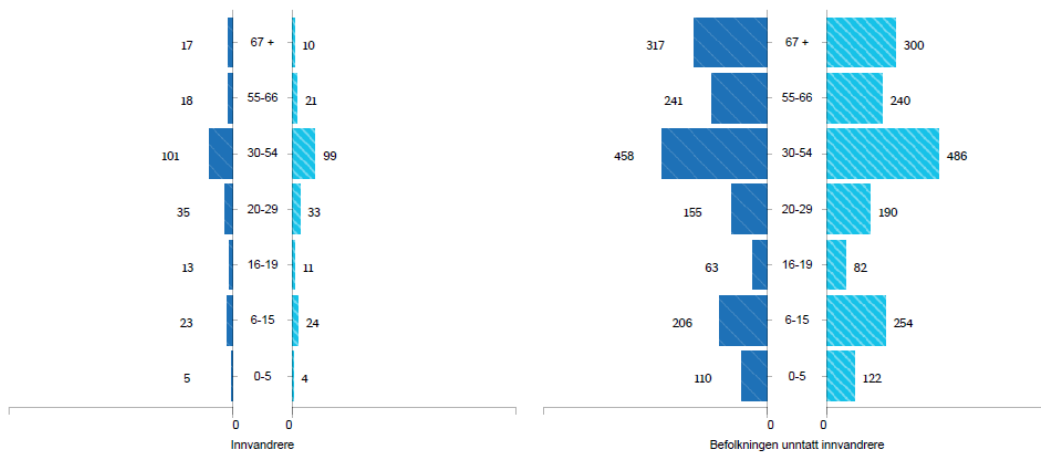
Evje og Hornnes kommune – nøkkeltall

Evje og Hornnes kommune har 3.647 innbyggere per 1.kvartal. Innvandrere utgjør i begynnelsen av 2019 totalt 414 personer, eller 11.4 % av befolkningen i kommunen, mot 14.7 % i Norge totalt.

Kilde: <http://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K0937/fakta#> (28.08.2019)

Aldersgrupper og kjønn

Kilde: <http://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K0937/fakta#> (28.08.2019)

Utdanning og kvalifisering

A) Tidlig innsats – utdanningsløpet for barn og unge

Kunnskap er nøkkelen til fremtiden, både for hvert enkelt menneske og for samfunnet som helhet. Tidlig innsats er avgjørende for å gi alle barn og unge en opplæring som rustet dem for fremtiden (Stortingsmelding nr.21(2017-2018) «Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen»).

Tidlig innsats handler om å gi hjelp så tidlig som mulig i et menneskes liv. Med tidlig innsats kan vi forebygge sosiale vansker, lærevansker, frafall i skolen, og å havne utenfor arbeidslivet. Med tidlig innsats kan vi også unngå at vansken blir unødvendig stor og at det oppstår tilleggsvansker.

Internasjonal forskning viser at deltakelse i barnehage har positive effekter på utdanningsnivå og arbeidsmarkedstilknytning i voksen alder, og har dermed en stor samfunnsøkonomisk gevinst. Fundamentet for å delta aktivt i arbeid og samfunn blir lagt allerede i barnehage og grunnskole. Videregående opplæring og utdanning sikrer den enkeltes deltakelse i arbeidsliv og i samfunnet.

b) Kvalifisering og utdanning for voksne innvandrere.

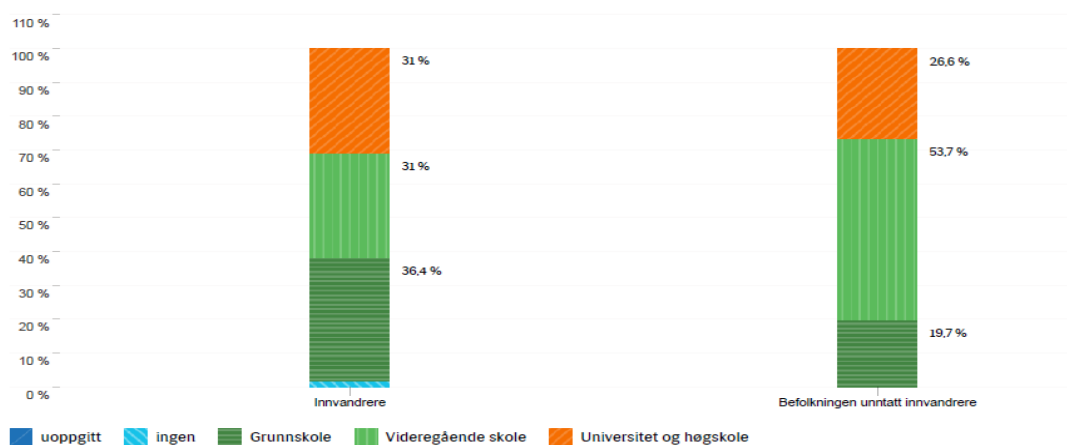
I regjeringens integreringsstrategi understrekes det at sysselsettingen blant innvandrerbefolkningen er for lav, og at hovedårsaken til dette er mangel på den kompetansen som det norske arbeidslivet etterspør. Cirka 70 prosent av flyktningene som kom til Norge i 2015 og 2016 hadde ingen utdanning eller kun grunnskole som fullført utdanning.

Introduksjonsordningen er det sentrale virkemiddelet for å integrere nyankomne flyktninger i det norske samfunn og arbeidsliv. Dette reguleres gjennom introduksjonsloven. Formålet med loven er å styrke den enkeltes mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnsnivå, og slik bidra til økonomisk selvstendighet for den enkelte. Kommunen skal sørge for å tilby introduksjonsprogram til nyankomne innvandrere som er bosatt i kommunen. Dette gjøres i samarbeid med IMDi (Integrering- og mangfoldsdirektoratet). Som nyankommet regnes den som har vært bosatt i en kommune i mindre enn to år.

Andelen innvandrere som tar høyere utdanning i Norge er lavere enn blant norskfødte med innvandrereforeldre og blant befolkningen for øvrig. Årsakene til dette kan være flere, for eksempel kort botid og svake språkkunnskaper, eller at en del innvandrere allerede har høyere utdanning når de ankommer Norge. Mange innvandrere med høy utdanning og kompetanse har utfordringer med å få denne godkjent og eventuelt komplettert med nødvendig tilleggsvandring. Til sammenligning tar norskfødte med innvandrereforeldre oftere høyere utdanning enn befolkningen for øvrig.

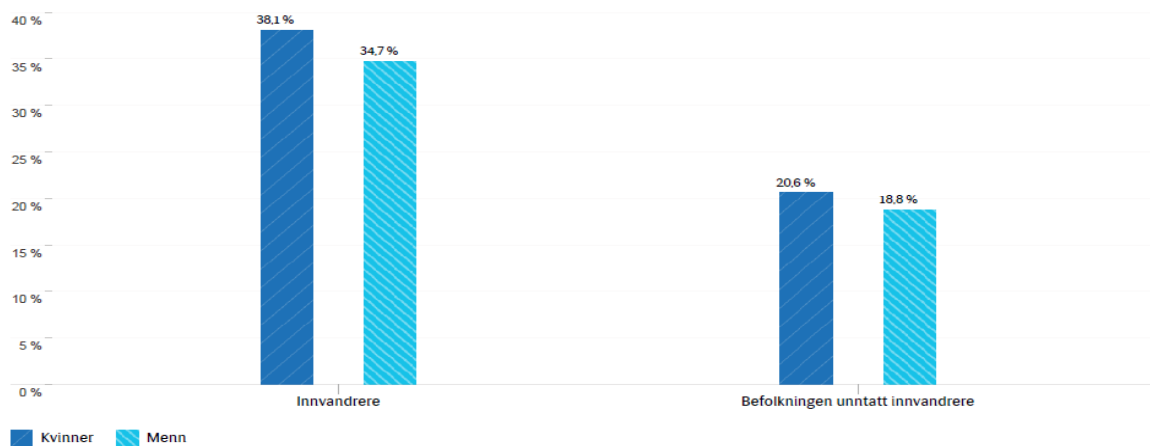
Svake ferdigheter i norsk, og vansker med å lære seg norsk holder mange utenfor arbeidslivet. Det kan være flere grunner til dette. En grunn kan være lite eller ingen skolegang før de kom til Norge. En annen faktor som har betydning er den enkeltes psykiske helsetilstand. Innvandrere som kommer som flyktninger kan være traumatisert som følge av krigshandlinger, ha opplevd overgrep og har familiemedlemmer som enten har blitt drept, eller som befinner seg i fare. Dette vil prege dem i hverdagen, og påvirke muligheten for læring.

Høyeste utdanningsnivå for personer fra 30 til 66 år

Kilde: <http://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K0937/fakta#> (28.08.2019)

Personer fra 30 til 66 år med grunnskole som høyeste utdanningsnivå

Kilde: <http://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K0937/fakta#> (28.08.2019)

Arbeid

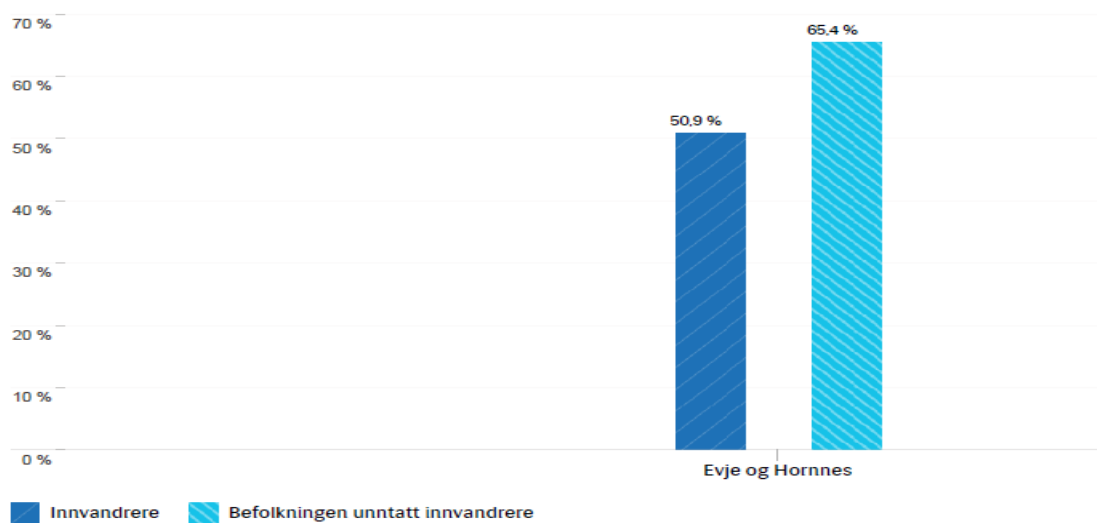
Arbeidslivet er vår viktigste integreringsarena. For nyankomne flyktninger kan det være utfordrende å møte kompetansekravene som det norske arbeidsmarkedet stiller. En av de største hindringene er mangel på formell kompetanse. Innvandrere med fluktbakgrunn er overrepresentert blant de med lav utdanning, noe som gjør det utfordrende å få disse inn i det norske arbeidslivet. Tall fra IMDI (SSB) viser at sammenliknet med befolkningen for øvrig har innvandrere både lavere sysselsetting og jobbsikkerhet, samt høyere ledighet. Flere står utenfor arbeid og utdanning, og flere er også deltidsansatte og i engasjementer av kortere varighet. Videre har innvandrere større avgang fra arbeidslivet før pensjonsalder enn befolkningen for øvrig. I tillegg ser man at innvandrere oftere er overkvalifiserte for stillingene de har.

Graden av sysselsetting og selvforsørgelse varierer mellom ulike grupper av innvandrere. Arbeidsinnvandrere er i stor grad sysselsatt og selvforsørget, mens flyktninger og

familiegjenforente med flyktninger har lavere grad av sysselsetting og selvforsørgelse enn befolkningen for øvrig. Sysselsettingsgraden øker med botid.

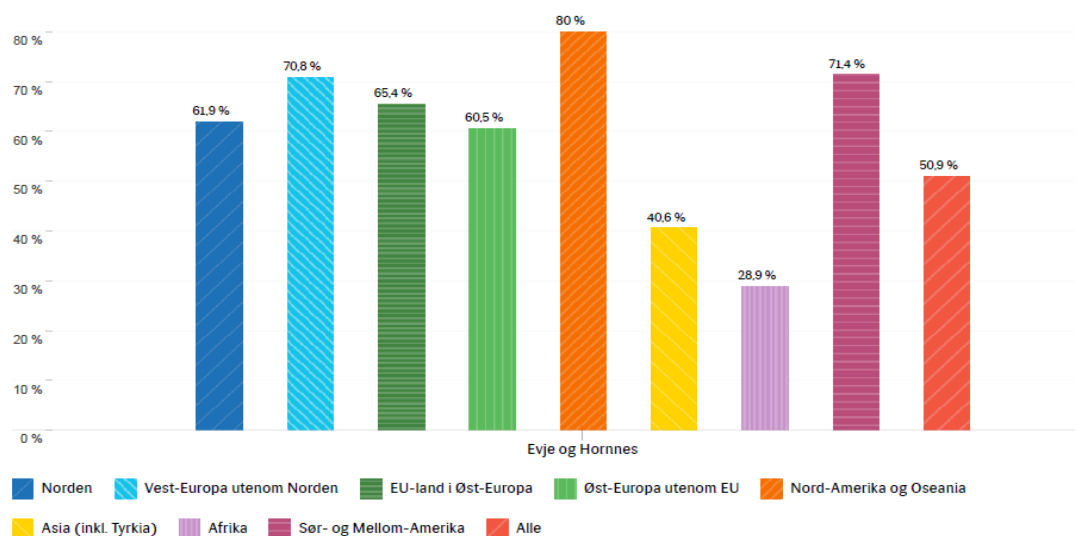
Arbeidsledigheten blant innvandrere følger i stor grad konjunktorene i arbeidsmarkedet. I tillegg er det også store variasjoner mellom ulike grupper innvandrere. I følge statistikk er både botid i Norge, landbakgrunn, årsak til innvandring, alder og kjønn faktorer som spiller inn. Landgrupper som har lav sysselsetting skiller seg også ut når det gjelder inntekt. Innvandrere fra Øst-Europa, Afrika, Asia og Latin-Amerika har langt høyere risiko for å være i lavinntektsgruppen sammenliknet med innvandrere fra Norden, Vest-Europa, Nord-Amerika og Oseania. Det er også ulik utvikling dersom man sammenlikner ulike landbakgrunner.

Sysselsetting

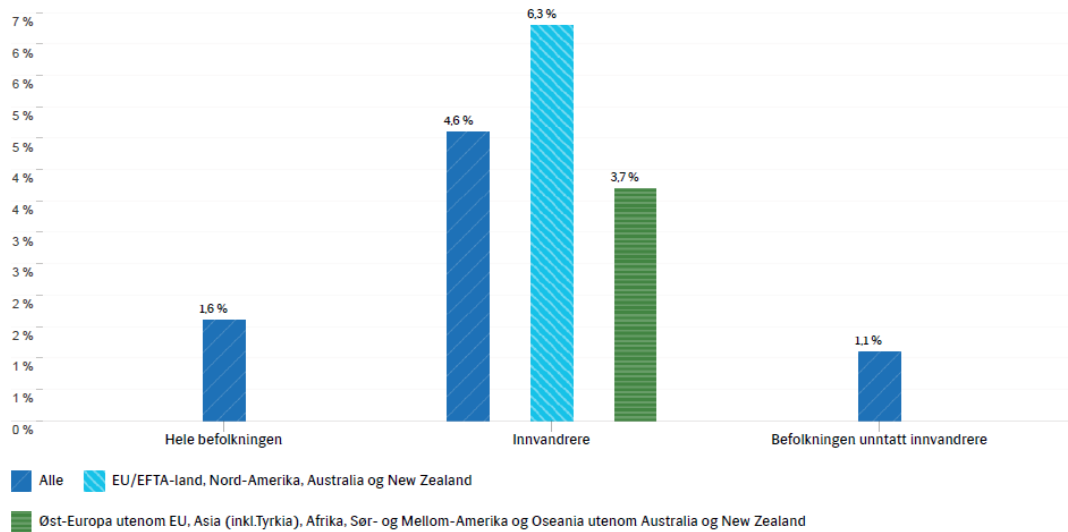
Kilde: <http://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K0937/fakta#> (28.08.2019)

Sysselsatte innvandrere etter landbakgrunn

Kilde: <http://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K0937/fakta#> (28.08.2019)

Arbeidsledige etter landbakgrunn

Kilde: <http://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K0937/fakta#> (28.08.2019)

Ikke i arbeid eller videre utdanning etter landbakgrunn

Kilde: <http://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K0937/fakta#> (28.08.2019)

Ikke i arbeid eller videre utdanning etter alder

Resultat for Evje og Hornnes	16-25 år	26-66 år
Innvandrere	49,4 %	39,9 %
Befolkningen uten innvandrere	9,9 %	24,2 %

Kilde: <http://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K0937/fakta#> (28.08.2019)

Hverdagsintegrering

Vanskelige levekår er en barriere for deltakelse. Levekår måles blant annet gjennom sysselsetting og lavinntekt, boforhold og boligtilknytning.

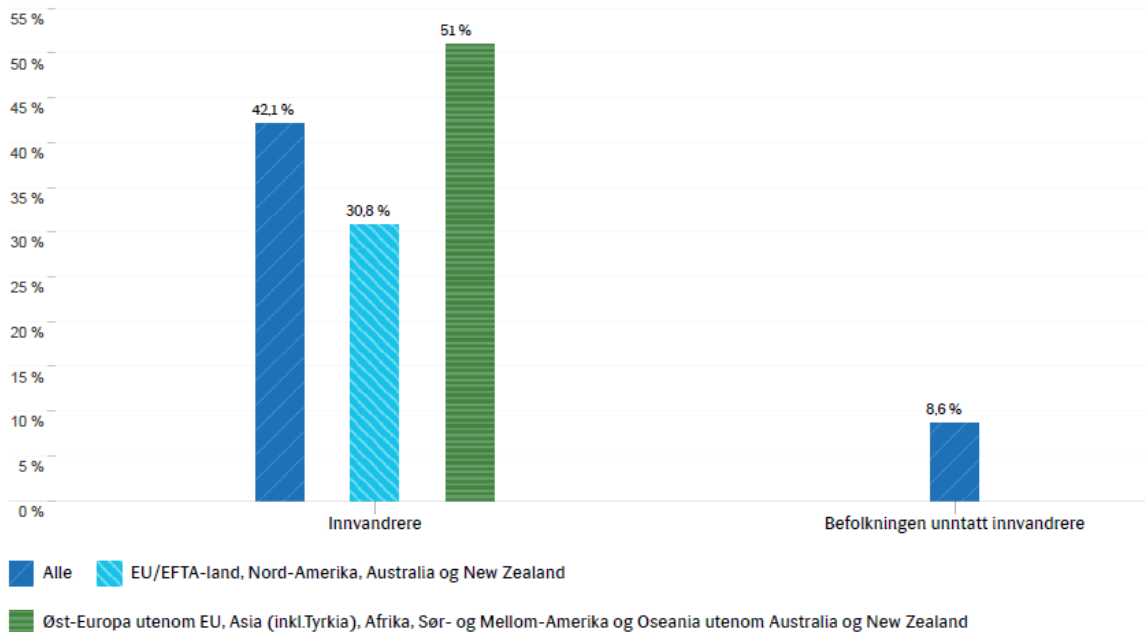
Innvandrere er overrepresentert i lavinnteksgruppen. Nasjonalt viser tallene at en av fire personer med innvandrerbakgrunn har vedvarende lavinntekt, mot en av tolv i befolkningen totalt. Lav inntekt har en klar sammenheng med manglende eller liten yrkesaktivitet. Grader av yrkesaktivitet er ofte knyttet til årsaken for å ha innvandret til Norge, for eksempel jobb eller flukt, hvor lenge man har bodd i landet, utdanning og norskkunnskaper. Barn med innvandrerbakgrunn er mer utsatt for å vokse opp i en husholdning med vedvarende lavinntekt enn barn uten innvandrerbakgrunn. I 2016 bodde nærmere 37 prosent av barn med innvandrerbakgrunn i hushold med vedvarende lavinntekt, mot i overkant 5 prosent av barn uten innvandrerbakgrunn (IMDi).

Inntektsnivå - medianinntekt

Kilde: <http://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K0937/fakta#> (28.08.2019)

Personer med husholdninger med vedvarende lavinntekt etter landbakgrunn

Kilde: <http://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K0937/fakta#> (28.08.2019)

Det er vanlig å eie sin egen bolig i Norge. Andelen innvandrere som eier egen bolig er likevel mindre enn for resten av befolkningen. De gruppene som har svak tilknytning til arbeidsmarkedet, leier i større grad boligen sin. De er overrepresentert blant de som bor trangt, også når de har bodd lenge i Norge. Innvandrere fra EU, Nord- Amerika etc. med lang botid er derimot nær gjennomsnittet av befolkningen ellers. Mer enn en av tre norskfødte med innvandrerforeldre bor trangt. Det kan tyde på at de bor i husholdninger som ikke har råd til stor nok bolig. (Regjeringens mål for integrering 1/2015/ Regjeringens integreringsstrategi 2019-2022).

En viktig arena for hverdagsintegrering i tillegg til offentlige tjenester, er sivilsamfunnet, herunder frivillige organisasjoner. Mange frivillige organisasjoner og privatpersoner arbeider aktivt for å fremme integrering av innvandrere. Hverdagsintegrering i frivillige organisasjoner handler også om å gi innvandrere et felleskap der de kan bidra på lik linje med andre. Deltakelse i frivillige lag og organisasjoner gir også mulighet for å etablere nettverk, og mulighet til å lære og bruke norsk i mange ulike sammenhenger og over tid. Dette kan igjen medføre at man kommer lettere inn på arbeidsmarkedet.

Retten til å leve et fritt liv

Alle som bor i Norge har rett til å leve et fritt liv. Vold og overgrep, kontroll og tvang i nære relasjoner er betydelige likestillingsutfordringer og vedvarende folkehelse- og samfunnsproblemer. De som rammes, kan få alvorlige fysiske og psykiske plager. Flere lever med langvarige belastninger som begrenser livsutfoldelse og deltakelse i samfunnet. Innsatsen mot vold og overgrep som negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse handler derfor om å ivareta grunnleggende rettigheter, og forhindre utenforskap.

Alvoret og omfanget av negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse har de siste årene fått økt oppmerksomhet, både nasjonalt og internasjonalt. Som følge av blant annet et eget delmål i FNs bærekraftsmål Agenda 2030 er det økt aktivitet internasjonalt for å bekjempe barne- og tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

Regjeringens handlingsplan «Retten til å bestemme over eget liv» (2017-2020) mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, er sentral for å nå målet om å bygge ned barrierer for den enkeltes frihet, herunder å forebygge sosial kontroll. Handlingsplanen må sees i sammenheng med regjeringens Opptrappingsplan mot vold og overgrep (2017-2021).

3. HANDLINGSDEL

I handlingsdelen beskrives de innsatsområdene som bør systematiseres og videreutvikles. Innsatsområdene beskrives som tiltak med mål, virkemiddel, ansvar, økonomiske rammer og tidsperiode. Tiltakene er ikke satt opp i prioritert rekkefølge, men utgjør en helhet og innebærer at det er summen av tiltakene som er viktig. Handlingsdelen følges opp årlig i forbindelse med økonomiplan og budsjett. Mal for utarbeiding av handlingsdel er med utgangspunkt i utforming av handlingsdel i kommunens boligpolitisk handlingsplan og handlingsplan for tidlig innsats barnefattigdom.

Tiltak 1: Språkpraksis som læringsarena for å bruke norsk i dagliglivet, i arbeidslivet og bygge nettverk og fremme inkludering

MÅL: Kvalifisering og opplæring for voksne innvandrere for å sikre overgang til videre utdanning og arbeid

Virkemiddel:

- Flyktningtjenesten samarbeider med kommunens øvrige tjenester og lokalt næringsliv om etablering av flere språkpraksisplasser for flyktninger, både for de som allerede behersker noe norsk og for de som trenger det på lavterskel nivå gjennom.
- Oppfølging av språkpraksisplasser ved flyktningtjenesten
- Samarbeid mellom flyktningtjenesten, voksenopplæringen, NAV om overgang fra språkpraksis til arbeidstrening eller andre arbeidsrettede tiltak.
- Koordinering av tilbudet til den enkelte

Ansvar: NAV, Flyktningtjenesten, Evje og Hornnes voksenopplæring.
Hovedansvar: Flyktningtjenesten.

Økonomiske rammer: Innen eksisterende rammer.

Tidsperspektiv: 2020-2024

Tiltak 2: Videreutvikle voksenopplæringstilbudet i samarbeid med offentlige tjenester

Mål: Kvalifisering og opplæring for voksne innvandrere for å sikre overgang til videre utdanning og arbeid

Forankring/ sees i sammenheng med:

- Kommuneplanens samfunnsdel og handlingsdel/økonomiplan, satsingsområde Levekår, temaområde tilrettelegging, strategi: Utvikle voksenopplæringen til et attraktivt ressurscenter

Virkemiddel:

- Samarbeid med offentlige tjenester
- Sette sammen helhetlige kvalifiseringsløp for å sikre overgang til grunnskole for voksne, videregående opplæring og eventuelt høyere utdanning

Ansvarlig: Voksenopplæringen

Økonomiske rammer: Innen eksisterende rammer.

Tidsperspektiv: 2020-2024

Tiltak 3: Samarbeid mellom flyktingtjenesten, NAV og voksenopplæringen for å tilrettelegge tilbud til deltakere i voksenopplæringen som ikke lykkes med utdanningsveien til jobb

Mål: Kvalifisering og opplæring for voksne innvandrere for å sikre overgang til varig arbeid

Virkemiddel:

- Felles kompetanseheving for felles forståelse og innsats
- Innhente erfaring fra andre kommuner som grunnlag for utvikling av nye tiltak lokalt
- Utvikle arenaer for trening i praktiske og tekniske ferdigheter i samarbeid med NAV og voksenopplæringen
- Utvikle tilrettelagte arbeidsplasser som forberedelse til arbeidslivet
- Sikre individuell plan for alle med rett på plan
- Sikre tydelig arbeidsfokus i kvalifiseringen, og målrettet bruk av språktrening i arbeidslivet, arbeidsutprøving og arbeidspraksis i samarbeid med norskopplæring og introduksjonsprogram og NAV Evje og Hornnes
- Sikre individuelle kvalifiseringsløp der det vektlegges god sammenheng mellom den enkeltes kompetanse og behov for kvalifisering og utdanning

Ansvarlig: NAV, flyktingtjenesten og voksenopplæringen.
Hovedansvar: Flyktingtjenesten

Økonomiske rammer: Innen eksisterende rammer.

Tidsperiode: 2020-2024

Tiltak 4: Samarbeid mellom flyktingtjenesten, NAV og voksenopplæringen om arbeidsmarkedstiltak og oppfølging i tiltak

Mål: Bidra til at flest mulig kommer i inntektsgivende arbeid

Virkemiddel:

- Felles kompetanseheving for felles forståelse og innsats
- Innhente erfaring fra andre kommuner som grunnlag for utvikling av nye tiltak lokalt
- Sikre individuelle løp der det vektlegges god sammenheng mellom den enkeltes kompetanse, behov for kvalifiserende tiltak og muligheter i arbeidsmarkedet.

Ansvarlig: NAV, flyktingtjenesten og voksenopplæringen
Hovedansvar: NAV

Økonomiske rammer: Innen eksisterende rammer

Tidsperiode: 2020-2024

Tiltak 5: Å være en pådriver for å utnytte virkemidler på tvers av stat, fylkeskommuner og kommuner med sikte på å få flere i arbeid

Mål: Bidra til at flest mulig kommer i inntektsgivende arbeid

Virkemiddel:

- God oversikt over de virkemidler som finnes på tvers av stat, fylkeskommune og kommune
- Koordinering for bedre utnyttelse av de virkemidlene som finnes

Ansvarlig: NAV, flyktingtjenesten og voksenopplæringen.
Hovedansvar: flyktingtjenesten

Økonomiske rammer: Innen eksisterende rammer

Tidsperiode: 2020-2024

Tiltak 6: Samarbeidsforum for sektorer som jobber med flyktninger

Mål: Å bidra til en bedre samordning av tiltakene ved bosetting av flyktninger og styrke samarbeidet på lokalt nivå innen femårsperioden

Deltakere:

- Avdelingsleder flyktingtjenesten, som også er leder for samarbeidsforumet.
- Styrer i barnehage som har flyktninger
- Rektorer i skoler som har flyktninger
- Avdelingsleder voksenopplæringen
- Avdelingsleder NAV
- Enhetsleder Helse og familie
- Rådgiver oppvekst

Andre aktuelle aktører innkalles ved behov.

Arbeidsområde:

- Samordning og kvalitetssikring av tiltak ved bosetting av flyktninger
- Bidra til integrering og samfunnsdeltakelse for alle
- Videreutvikle samarbeidet mellom de ulike tjenestene
- Komme med uttale ved anmodning om bosetting av flyktninger

Forumet har møte 1 gang per semester, eventuelt flere ved behov.

Ansvar: Flyktingtjenesten.

Økonomiske rammer: Innen eksisterende rammer

Tidsperiode: 2020-2024

KILDEHENVISNINGER

«Integrering gjennom kunnskap». Regjeringens integreringsstrategi 2019-2022.
Kunnskapsdepartementet 10/2018.

Kommuneplanens samfunnsdel Evje og Hornnes kommune 2018-2029, vedtatt av kommunestyret 04.06.2018.

Folkehelse- og integreringspolitikken bidrag til å fremme sosial deltakelse og livskvalitet.
NIBR- rapport 2017:5.

Deltaking, støtte, tillit og tilhørighet. IS-2387. *Helsedirektoratet 12/2015.*

Bedre integrering. NOU 2011: 14.

«Fra utenforskap til ny sjanse». Meld. St. nr. 16 (2015-2016). *Kunnskapsdepartementet.*

Regjeringens mål for integrering. *Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet / Kunnskapsdepartementet 2015/2017.*

<https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/>

[Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere](#)

[Lov om sosiale tjenester i NAV](#)

[Modell for bedre tverrfaglig innsats \(BTI-modellen\)](#)